

Ανασκαφές στη θέση Αγία Βαρβάρα-Ασπρόκρεμνος

Το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, Τμήμα Αρχαιοτήτων, ανακοινώνει τη λήξη των ανασκαφών του 2011 στη θέση Αγία Βαρβάρα-Ασπρόκρεμνος που χρονολογείται στην 9^η χιλιετηρίδα π.Χ. Οι έρευνες διεξάγονται υπό τη διεύθυνση της Δρος. Carole MacCartney (Ερευνητική Μονάδα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου), ως μέρος του Προγράμματος Elaborating Early Neolithic Cyprus (EENC), μιας διεθνούς συνεργασίας μεταξύ του Πανεπιστημίου Κύπρου, του Cornell University και του University of Toronto.

Η θέση Αγία Βαρβάρα-Ασπρόκρεμνος, που βάσει ραδιοχρονολογήσεων τοποθετείται μεταξύ περίπου του 8,000 – 8,600 π.Χ, κατοικήθηκε στις απαρχές της Νεολιθικής περιόδου, σε μια περίοδο όπου στη Μέση Ανατολή οι κυνηγητικές οικονομίες μετατρέπονταν σε γεωργικές. Σε αντίθεση με τα μεγάλα σε έκταση χωριά που αναπτύχθηκαν την περίοδο αυτή στη Μέση Ανατολή, στη θέση Αγία Βαρβάρα-Ασπρόκρεμνος υπάρχουν στοιχεία που φανερώνουν συστηματική προμήθεια πρώτων υλών αλλά και ενδείξεις για παραγωγή αντικειμένων σε μια μικρή μεν, αλλά πυκνοκατοικημένη κατασκήνωση. Η κατασκήνωση, που χρονολογείται στην Προ-Κεραμική Α' Νεολιθική περίοδο, χρονολογείται περίπου στα 11,000 χρόνια πριν από σήμερα, δηλαδή 2,500 – 3,000 χρόνια πριν από την κατοίκηση της Χοιροκοιτίας που έχει κηρυχθεί σε Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς.

Οι φετινές ανασκαφές συνέχισαν να φέρνουν στο φως δραστηριότητες που σχετίζονται με την κατασκευή απολεπισμένων λίθινων εργαλείων μεταξύ των οποίων και ιδιαίτερα περίτεχνα κατασκευασμένες αιχμές βελών. Η αρχαιολογική αυτή θέση, που βρίσκεται ανάμεσα στις πιο πλούσιες σε πυριτόλιθο θέσεις των πετρωμάτων των Λευκάρων, είχε επιλεγεί με βασικό κριτήριο την κατασκευή λίθινων εργαλείων, γεγονός που διαπιστώνεται από τα μεγάλες ποσότητες απορριμμένων λίθινων απολεπισμάτων που ζυγίζουν συνολικά πέραν του μισού μετρικού τόνου. Τα εργαλεία που κατασκευάζονταν φανερώνουν μια οικονομία βασισμένη σε κυνηγητικές δραστηριότητες ενώ εργαλεία όπως οπείς και ξέστρα κατασκευάζονταν για να παραχθούν άλλου είδους εργαλεία και αντικείμενα. Η επιλογή του καλύτερου σε ποιότητα πικρόλιθου για την παραγωγή απολεπισμένων εργαλείων αλλά και η ακρίβεια που χαρακτηρίζει τα αντικείμενα καθιστούν τους πρώιμους αυτούς κατασκευαστές λίθινων αντικειμένων ως ιδιαίτερα έμπειρους στον τομέα αυτό.

Μια επιπλέον πρώτη ύλη που προσέλκυσε τους Νεολιθικούς κατοίκους της Αγίας Βαρβάρας-Ασπρόκρεμνος, είναι οι ορυκτές χρωστικές ουσίες οι οποίες βρίσκονται σε αφθονία στις πλούσιες σε χαλκό περιοχές του Μαθαίτη. Οι φετινές ανασκαφές έφεραν στο φως ποσότητες ερυθρής, πορτοκαλιάς, κίτρινης, γκρι, κυανής/γκρι και μωβ ώχρας αλλά και έντονης τρκουάζ terra verde, συνδεδεμένης με αριθμό λειασμένων εργαλείων, μεταξύ των οποίων και τριπτήρες, κρουστήρες (περιλαμβανομένου και ενός σπάνιου κρουστήρα σε δεύτερη χρήση ο οποίος είχε αρχικά τη μορφή ανθρώπινου προσώπου) αλλά και λίθινα αμόνια τα οποία βρέθηκαν σε ρηχούς αποθέτες. Τα ορυκτά αυτά ήταν γνωστά στους αρχαίους όχι μόνο για τις χρωστικές τους ιδιότητες αλλά και για το ρόλο τους στη διαδικασία της βυρσοδεψίας και την τοποθέτηση λαβών σε λίθινα εργαλεία,

δραστηριότητες που πιθανόν να διεξήγοντο στη θέση αυτή, παρόλο που η ποσότητα της ώχρας που έχει βρεθεί μέχρι στιγμής πιθανόν να είχε συλλεχθεί για να αναδιανεμηθεί αλλού.

Οι έρευνες του 2011 περιελάμβαναν επίσης και τη συνέχιση της ανασκαφής του καμπυλόσχημου ημιυπόγειου κτίσματος που κυριαρχεί στο βόρειο άκρο της θέσης. Οι φετινές έρευνες αποκάλυψαν το περίγραμμα του κτιρίου αυτού το οποίο φαίνεται να είναι κυκλικό (5 μέτρα διάμετρο). Η λεπτομερής ανασκαφή του εσωτερικού χώρου του κτιρίου έδειξε μια σειρά από αποθέσεις ιλύος οι οποίες υποδηλώνουν τη χρήση διαδοχικών δαπέδων από πιεσμένο χώμα. Επίσης παρατηρήθηκαν ενδείξεις διάβρωσης που φανερώνουν κύκλους εποχιακής επανα-κατοίκησης του κεντρικού αυτού σημείου. Η ύπαρξη επιχρίσματος πηλού πάνω από κατακόρυφες αποθέσεις στάχτης, κατά μήκος του τοίχου του κτίσματος παρέχουν πληροφορίες για την πιθανή ύπαρξη μιας ελαφριάς ξύλινης οροφής που θα κάλυπτε κάποτε το μεγάλο λάκκο που είχε ανοιχθεί στο φυσικό βράχο.

Ανασκαφές στην Αγία Βαρβάρα-Ασπρόκρεμνο, 2011